

Ирса Сигургардотир

БЕЗДНА

ИРСА СИГУРДАРДОТИР

БЕЗДНА

Превод от английски:

Емилия Ничева-Карастойчева

ИК „ЕМАС“

Yrsa Sigurðardóttir

GATIÐ

© 2017 Yrsa Sigurðardóttir

Published by Agreement with Salomonsson Agency

First published by Bjartur & Veröld, Reykjavík, 2017

Ирса Сигурдардохтир

БЕЗДНА

Превод: *Емилия Ничева-Карастойчева*

Дизайн на корицата: *Ragnar Helgi Olafsson*

Адаптация на корицата за българското издание:

Живко Петров

© ИК „ЕМАС“, 2022

Всички права запазени!

Книгата се посвещава на семейство Трапфорд
Ирса

Неделя

По чакъла изхрущяха гуми. После колата спря рязко и запрати Хелги по лице върху задната седалка. Груба мизлива материя изжули бузата му. Не, това не е неговата кола. Той отвори бавно едното си око и забеляза, че навън е тъмно. Шофьорът включи лампата на тавана и Хелги видя боклуците по пода – смачкани кенчета и пликове от чипс, мръсни хартиени салфетки, две пречупени цигари, опаковка от хот-дог. Днешните таксита са наистина противни. Но дали е такси? Или някой го е взел на стоп от центъра на града? Или просто е скочил в нечия кола? Няма да му е за пръв път да се напие и да направи нещо, което дори не би си представил на трезв ум.

От мислене го заболя глава. Стомахът му не остана по-назад. Хелги се преви одве и повърна. Съдейки по мизмата, бе опитал нещо ново. За бога, *какво* е излочил? Обикновено странеше от такива помии. Със сигурност обаче алкохолът бе виновен за състоянието му. Хелги познаваше отлично това усещане – няма сили да помръдне, мозъкът му е разкашкан – макар отдавна да не беше се отрязвал така. При следващия напън успя да помести глава до ръба на седалката и да избълва отровната горчица върху пода на колата. Получи се гнусна гледка – повърнато върху боклуци. Той затвори очи. От предната седалка се раздаде възклицание, последвано от шумна ругатня. Дори с размътен ум, Хелги разбра причината. Никой не иска да му оповръщат колата.

Вратата на шофьора се отвори със стържене и веднага се захлопна. Заглуши ругатнята и потопа колата в мрак, защото лампата на тавана угасна. По чакъла изхрущяха стъпки. След секунда вратата до главата на Хелги се отвори рязко и вътре нахлу студен въздух. Гаденето понамаля; болката в главата – също. Той изпита неопишуемо облекчение, но не успя да му се наслади. Някой го сграбчи грубо за рамото и го дръпна. Хелги понечи да възрази, че никой няма право да го блъска така. Думите не излязоха от устата му. Нервите, свързващи мозъка му с езика, сякаш бяха отрязани.

В объркания му ум се вряза гневен глас. Заповядваше му да излезе от колата. „Шофьорът ме гони – помисли си Хелги, – защото повърнах.“ За свое учудване, той се подчини. Крайниците и мускулите му се задействаха по собствена воля. Последно усилие и се изправи на крака до колата. Напълни дробовете си с въздух. Тук чистият въздухът имаше още по-приятен вкус. Върху ясното небе сияеше пълна луна. Нямаше никакъв вятър, все едно светът бе застинал напълно. Хелги отметна глава назад да се възхити на нощното небе, изгуби равновесие и същата груба ръка го подхвана. Хелги ѝ благодари мислено. Камъчетата под стъпалата му изглеждаха остри.

Щом спря да се олюлява и криво-ляво застана прав, му заповядаха да върви. Тялото му пак се подчини без разпореждане от мозъка. Хелги смътно се изненада, че мъжът не го нахока, задето му е оповръщал колата. Всичко беше много странно, но нямаше начин да си събере мислите и да проумее какво се случва. Може би е сън. От онези сънища, когато се събуждаш уплашен точно преди да се строполиш от скала.

Чакълът преля в тревясаи кози пътеки, лъкатушещи сред неравно поле от лава. Хелги се взираше в земята, в заскрежената трева, посребрена от лунното сияние. Тът-

реше се едва-едва. Мъжът го следваше по петите. При всяко отклонение от правилната посока ръката на мъжа го тласкаше напред. Хелги отвори уста да му обясни, че не го затруднява нарочно, но подутият му език пак отказа да оформи думите.

Пътеката се насочи първо нагоре, после надолу през тревисти падини между скатове от лава. Идеално място за пикник през лятото, но мрачно и негостоприемно сега. На Хелги му се стори, че познава околността, и вдигна вяло глава да се огледа. Недалеч полето от лава свършваше и започваше море – черна шир, набраздена от лунна светлина. Гледката го върна в детството. Спомни си как върви с дядо си по бряг като този, навярно дори същия. Двамата подплашиха две морски гъски, които се разкряха и отлетяха. Дядо му приближи до мястото, където бяха птиците, и намери две големи синкави яйца в меко кафяво гнездо. Хелги клекна и пипна пухкавото гнездо с пръст. Сякаш докосваше въздух. Изправи се и дядо му посочи чайките, застанали в кръг около тях. Бяха ги обсадили сравнително отдалеч, но бързо стягаха обръча. Дядо му каза какво правят чайките и на Хелги му се прииска да ги замери с камъни.

За жалост, той бе достатъчно голям да разбере пред какъв ужасен избор е изправен. Останеха ли тук, чайките нямаше да посмеят да приближат. Ала и родителите нямаше да дръзнат да се върнат в гнездото. Яйцата щяха да изстинат и пиленцата да умрат, преди да се излюпят. От друга страна, ако той и дядо му си тръгнеха, гъските щяха да се върнат, но имаше риск чайките да ги изпреварят и да нападнат незащитеното гнездо. В крайна сметка Хелги и дядо му решиха да продължат по своя път. Тръгнаха си. Вървяха заднишком и наблюдаваха гнездото с надеждата гъските да долетят и да спасят яйцата. Родителите обаче не се появиха, преди Хелги и дядо му да

изгубят от поглед гнездото. Хелги така и не разбра какво се е случило накрая.

Сега беше зима и нямаше яйца. Нито морски гъски. Всички бяха изловени, а оскубаната им перушина бе натъпкана в юргани и разпродадена на богати чужденци.

Поредният силен тласък предупреди Хелги, че е спрял да се движи. Той пое бавно напред по склона. Не след дълго получи заповед да спре.

Хелги вдигна поглед и с мъглява изненада се втренчи в една висока скала, разделена на две половини. Издигаше се като декор за „Властелина на пръстените“. Дебела дъска свързваше двата ската. В Мордор ли го е довел сънят? Преди мудният му мозък да стигне до някакво заключение, мъжът го блъсна към една от скалите. Камъкът бе покрит със суха трева от лятото и изкачването беше сравнително лесно. По разпореждане на мъжа Хелги спря най-горе и се спусна върху тясната издатина над пропастта между двата зъбера от лава. Застана неподвижно и се вгледа в осветеното от луната море, което в безветрието изглеждаше измамно невинно и кротко.

Хелги се олюля и залитна опасно. Осъзна, че рано или късно ще падне. Но странно, мисълта не го обезпокои. Не беше чак толкова високо все пак, а и това е сън, нали? Бездните в сънищата му обаче обикновено бяха бездънни; не виждаше под краката си килим от суха трева, заобиколен от набраздена лава.

Ръката завъртя Хелги и той се обърна към собственика ѝ. Шал закриваше долната половина от лицето на мъжа. Хелги виждаше само очите му, присвити с бездънна омраза. Хелги изтръпна и сведе глава. Вниманието му се насочи към дясната длан на мъжа; стискаше някакъв инструмент, черен и в друг, по-светъл цвят, жълто може би. С лявата си ръка мъжът сграбчи палтото на Хелги и го придърпа към себе си, после започна да разкопчава гор-

ните копчета. Извади бял лист от джоба си и го задържа пред гърдите му. Хелги се опита да разчете няколкото реда върху листа, но буквите бяха наопаки. Луната светеше ярко и ако мозъкът му не беше толкова разкашкан, вероятно щеше да успее да ги разчете. Усилието поразпръсна мъглата в ума му и в кратък момент на прояснение той си спомни как му бяха дали лист хартия и го бяха принудили да се подпише. Ала върху онзи лист имаше повече букви. Прочете ги съвсем лесно и остана поразен. Но дали от възторг, или от ужас? Мъглата се сгъсти отново и той не успя да си спомни.

Инструментът се появи пред очите му, притиснат върху листа над гърдите му. Хелги се намръщи объркан и зачака. Не изпитваше страх, само любопитство. Не беше виждал такъв инструмент (не че в дома му изобщо имаше инструменти). За какво ли служи?

Хелги забеляза как пръстите на мъжа обвиват по-плътно дръжката на инструмента, после в тишината се чу шумно изщракване. Нетърпима болка прониза гърдите на Хелги. Примая му. Щеше да падне през ръба на скалата. Мъжът го сграбчи. Въпреки болката Хелги усети облекчение. Щом мъжът го спасява, няма да му причини зло.

Нахлузиха нещо през главата му. Хелги сведе поглед. Дебело въже лежеше върху гърдите му като грозен талисман. Сигурно мъжът със закъснение се е загрижил за него и го връзва за скалата, та да не падне. Въжетото обаче се стегна около врата му. Хелги отвори уста да посочи, че това не е добра идея – по-добре да го завърже през кръста. Удебеленият му език пак не успя да оформи думите. Пронизващата болка в гърдите му пречеше да си поеме дъх.

Нищо. Това е сън. Няма друго обяснение. Падне ли, ще полети. Всеки момент ще се събуди и болката ще изчезне заедно с усещането за нереалност.

Мъжът започна да ругае. Хелги се взря в морето. Забеляза, че вълни набраздяват спокойната му повърхност. От другата страна на залива различи познати бели сгради с по-тъмни покриви – президентската резиденция в „Бесацадир“. Определено сънува. Обърканият му ум си спомни нещо, свързано с този бряг, и Хелги изтръпна. Преглътна надигналата се в гърлото му горчилка. Прехвърли се в настоящето и сетивата му се върнаха към красотата наоколо и дрезгавия поток от ругатни, сипещи се от устата на мъжа зад него.

Хелги не обръщаше внимание на думите. Гледката беше прелестно успокоителна. Дори болката в гърдите му намаля. Погледът му се насочи от резиденцията към залива. Вниманието му се съсредоточи върху вълните, блещукащи върху черната морска шир. Над далечния хоризонт гъсти облаци опасваха небето като черен пояс. Хелги усети, че задрямва. Странно. Нали сънува?

Разбуди го удар, този път в гърба и за последно. Хелги се прекатури през ръба на скалата. За миг се носеше във въздуха, после въжето се изпъна рязко и прекрати полета му. Ала той така или иначе не би могъл да отлети. Защото това не беше сън.

Повей на вятъра раздвижи тялото и то описа бавен полукръг първо на едната страна, после на другата. Хюлдар отвърна очи, когато синьото лице се появи отново с ужасно почернял, изплезен език. Главата клюмаше върху гърдите, сякаш мъжът се взираше в краката си, учуден, че обувката му я няма. Въпросната обувка бе запечатана в найлонов плик в колата на криминалистите и чакаше да я изследват в лабораторията, макар никой да не се надяваше това да изясни причините за тъжното самоубийство. Все пак полицаите спазиха стандартната процедура по събиране на улики. С тази разлика, че спазиха буквата на закона само по отношение на обувката.

Хюлдар обходи с поглед суровата земя наоколо. Улеите от лава се бяха образували преди хиляди години, дълго преди човешки крак да стъпи в Исландия, царството на полярната лисица. Преди време той бе участвал в полицейски обучителен курс в района. Бяха ги запознали накратко с историята на полето от лава. От горещата лава, стекла се върху крайбрежната блатиста местност, тинята кипнала, а гъстите пелени от лава изригнаха. Сега земята бе осеяна с бразди, кратери и каменни копия. Навсякъде се виждаха нащърбени грапавини. Дори килимът от мъх не смекчаваше суровия пейзаж, мрачен и безпокоен.

– Странно място да се обесиш – отбеляза Хюлдар.

– Не по-странно от всяко друго – сви рамене колегата му Гвюдлойгур. – Поне се е погрижил близките му да не го открият. Това обяснява местоположението, предполагам.

– Вероятно.

Хюлдар не беше убеден. Цялата операция е изисквала необичайно усилие. Първо, мястото е отдалечено от шосето. Второ, гредата, послужила като бесилка, сигурно тежи цял тон. Хюлдар би предпочел да запълни последните минути от живота си с десетки други неща, но не и с влачене на тежка греда през поле от лава. Не сподели мислите си с Гвюдлойгур. Със зачервени очи и чорлава коса, младият мъж видимо страдаше от махмурлук в неделната сутрин. И смучеше ментови бонбони един след друг. Не беше в състояние да го оборват в редките моменти, когато отвореше уста.

Хюлдар се обърна отново към двете стръмни скали с цепнатина като дълбока рана помежду им. Колегите му се чешеха по главите и се чудеха как да свалят мъжа. Въжето беше вързано за гредата и беше ясно, че опитат ли да го срежат, тялото ще полети към земята, а нищо чудно и да се наниже на остриите каменни шипове по скатовете. Редно бе все пак да го смъкнат нераздробено. Ертла стоеше точно под повесената фигура, сочеше нагоре и подвикваше на полицаите, които се бяха покатерили върху двете скали. Те храбро се стараеха да следват указанията ѝ, но едно е да командваш с твърда почва под краката, друго – да изпълняваш заповеди от тясна каменна изданина над пропаст. Всеки момент Ертла щеше да изгуби търпение и да се качи да им покаже какво да правят. А това безсмислено упражнение несъмнено щеше да я изнерви още повече.

Гредата заскърца и простена заплашително под тежестта на полицаия, който се опита да пропълзи по нея. Не беше ясно какво се опитва да постигне. Изискваше се нечовешка сила да издърпа тялото горе и да го изтегли върху скалата. Неодобрението на гредата обаче го разубеди и той мина в отстъпление. Неспособна да скрие раз-

дразнението си, Ертла изпуфтя шумно. Полицаят вероятно изпълняваше нейна заповед.

– Да вземем мрежа от пожарната команда. Нали така улавят хора от горящи сгради? Ще я разпънем отдолу и тялото няма да се разбие в земята.

Хюлдар прикри усмивката си, преди да обърне глава. Гласът беше на Лина, млада стажантка от университета в Акюрейри. Тя бе първата от новата реколта бакалаври, които щяха да трупат опит в Криминалния отдел, и макар никой да не го изричаше гласно, почти всички от екипа бяха скептични. Недоверието им отчасти произтичаше от таен страх какво ще стане, когато заприихдат новоназначени, перचेши се с университетски дипломи. Ще ги облекат пак в униформи, за да трамбоват по улиците сред тълпи от туристи ли? Или ще ги разпращат да усмиряват шумни партита и да издават глоби за дребни провинения?

На Хюлдар му беше все едно. Понижат ли го пак, ще разчита на дърводелството. А и стажантката го размиваше постоянно – особено с неуместните си опити да просвещава всички в отдела.

Вечно посочваше какво не правят по буквата на закона, цитираше правилни термини и указания от учебници и научни изследвания. Случеше ли се Ертла да е наблизно, буквално се виждаше как ушите ѝ започват да пушат. Хюлдар се забавляваше с яда на Ертла, както и с киселиите физиономии на Гвюдлойгур при всяка нетактична забележка на Лина.

– Няма време да търсим мрежа, Лина. Но идеята е добра.

Хюлдар видя как стажантката се усмихва, доволна от похвалата му. Беше дребничка, стигаше до гърдите му; имаше червена коса и снежнобяла кожа, на чийто фон едва се различаваше блясъкът на зъбите ѝ. След миг лицето ѝ пак стана сериозно и тя се обърна към скалите.

Хюлдар подозираше Ертла в коварство. Беше довела

Лина уж да ѝ покаже нагледно как действат на местопрестъпление, но сигурно тайно се надяваше да я види как от ужас повръща закуската си. Лина обаче се оказа замесена от по-твърдо тесто. Веднага си проправи път най-отпред и невъзмутимо впери поглед в клатушкащото се тяло, сякаш наблюдаваше смяна на улична лампа. После се намръщи и попита гласно защо Ертла не е разпоредила да оградят мястото с полицейска лента. Троснатият отговор на Ертла, че няма време за такива подробности, не усмири стажантката. Наложил се Хюлдар да я издърпа на страни и да ѝ обясни, че това изключение сигурно е споменато в учебниците ѝ под рубриката „Случаи, когато стандартната процедура се пренебрегва в името на бързината“. Лина го възнагради с гримаса. Очевидно не смяташе настоящата ситуация за толкова спешна, та да налага отклонение от правилата.

Само тя беше на това мнение. Другите от екипа разбираха нуждата от експедитивност. Не всеки ден им се обаждаше служител от президентската резиденция в „Бесацадир“ да съобщи за труп. Обикновено изпращаха двама полицаи и криминалист. Сега тук гъмжеше от полицаи. В паниката след обаждането почти всички дежурни бяха привикани на място, а мнозина други дойдоха, макар да имаха почивен ден. Би следвало това да ускори процеса по отстраняване на тялото, но в действителност оказва обратен ефект. Повечето полицаи просто се разтакаваха наоколо и пречеха.

Телефонът на Ертла звънна и Хюлдар насочи поглед към нея. Тя затвори очи и разтри чело. Явно изслушваше упреци от високо. Важните клечки се бяха притеснили, разбира се. Никой не иска да се излага пред служби за сигурност на чуждестранна свръхсила. Хюлдар се подсмихна при тази мисъл, но усмивката му угасна, когато Ертла го стрелна с поглед и прибра телефона в джоба си.

– Няма време! Срежете въжето! – извика тя на мъжете върху скалите. – Конвоят ще пристигне след половин час. Дотогава трябва да сме се изнесли. На мъртвеца едва ли ще му направи впечатление, че сме го пораздрусали.

Хюлдар видя как Лина отвори уста с нескрито неодобрение. Вероятно в учебниците ѝ бяха пропуснали да упоменат как се събират трупове и улики от място, където се очаква посещение на чуждестранни държавници. Той сложи ръка върху рамото ѝ и прошепна в нежното бяло ухо:

– На твоё място не бих се обаждал. Няма да помогне.

Устните на Лина очертаха права линия. Макар и неопитна, тя не беше глупава. Имаше представа какво се случва; преди да тръгнат, Ертла ги бе запознала накратко с обстоятелствата. Лина погледна с негодувание към „Бесацадир“ на отсрещния бряг на залива. Хюлдар бе готов да се обзаложи, че макар да няма нищо общо с инцидента, на следващите избори президентът няма да получи нейния глас. Всъщност единствената му грешка бе, че е организиран прием в чест на китайския външен министър. Хора от охраната на министъра, дошли по-рано на проверка, бяха забелязали трупа да виси между скалите. Недоглеждането на служителите в „Бесацадир“ бе оправдано донякъде от гъстата сутрешна мъгла.

Откритието предизвика хаос във Външното министерство, чийто персонал се зае с незавидната задача да придума охранителите от китайското посолство да не отправят тутакси самолета на министъра в обратната посока. В крайна сметка успяха да ги убедят, че това не е протестна инсценировка на Фалун Гун, а неприятно стечение на обстоятелствата. В резултат програмата на министъра продължи по план, при условие, разбира се, че местните служби отстранят мъртвеца преди появата на министъра.

Министерството на външните работи обаче бе подценило сложността на операцията. Докато полицейската цент-

рала възложи случая на Ертла, самолетът на китайския министър вече се готвеше за кацане в Кеплавик. Ертла получи заповед, от група и от всякакво полицейско присъствие да няма и помен, когато конвоят мине край полето от лава. Скалите не се виждаха от пътя, но от резиденцията в „Бесащадир“ се виждаха като на длан. Президентът в никакъв случай не биваше да дава неловки обяснения защо край другия бряг на залива се шура тълпа от полицаи. След това фиаско бе съмнително Исландия да получи в дар голяма панда, но пък все още имаше надежда визитата на министъра да подобри търговските връзки между двете страни.

Хюлдар и Лина наблюдаваха с интерес дейността на колегите си. Полицаяте се бяха разделили на групи върху двете стръмни скали и се пресягаха над пропастта с градинска ножица. Мъчеха се да стигнат до въжето и да го срежат. Задачата се оказа невъзможна. Ертла извади телефона си и погледна колко е часът. Подвикна им да съборят гредата заедно с примката и тялото.

С дружни усилия групите от двете страни успяха да повдигнат гредата и да катурнат в пропастта.

Докато колегите им се бореха с гредата, Хюлдар сръга преbledнелия Гвюдлойгур и двамата отидоха за носилката, оставена до козята пътека към скалите. Върнаха се точно когато тялото се стовари на земята, затиснато от тежката греда. Полицаяте се спуснаха на бегот отгоре. Помогнаха им да срежат въжето и да преместят гредата. Заедно с още един мъж Гвюдлойгур преобърна тялото. Неколцина полицаи се подредиха от двете му страни, готови да го пренесат върху носилката. Хюлдар незабележано се отдалечи. Нямаше желание да вижда отблизо уродливата мъртвешка маска на обесения.

– Спрете! – Гласът на Лина отекна властно, сякаш бе свикнала да ѝ се подчиняват.

Смешно, разбира се, като се има предвид колко е мла-

да и неопитна. Хюлдар бе прегледал биографията ѝ, когато разбраха, че ще стажува в отдела. Знаеше, че през летата е работила на обичайни за една студентка места – поддръжка на университетските паркове; касиерка в супермаркет; в рибна фабрика и в кино. Тези занимания едва ли я бяха научили да командва. Или пък бе развила уменията си, инструктирайки киноманите да си изключват телефоните преди прожекцията.

– Не си началник! – Лицето на Ертла почервения от гняв.

Тя размаха ръце да пришпори мъжете да качат по-бързо мъртвеца върху носилката.

– Но... – Стажантката не позволи да я сплашат.

– Никакво „но“! Това е заповед, мамка му!

Ертла беше под стрес и както винаги в такъв случай не си мереше приказките.

Хюлдар погледна предупредително Лина. Тя не му обърна внимание.

– Не виждате ли? Върху гърдите му! – посочи мъртвеца.

Макар че щяха гарантирано да си навлекат гнева на Ертла, повечето полицаи не се стърпяха и погледнаха накъде сочи момичето. Един по един те сведоха очи към обесения. От гърдите му стърчеше метална пластинка. С видимо объркани лица полицаите пристъпиха по-близо. Хюлдар вече не разбрал какво вижда – глава на пирон. Шестсантиметров вероятно. Под него имаше разкъсан лист хартия, сякаш с пирона са заковали бележка върху гърдите на мъжа.

Ертла очевидно проумя ситуацията и издаде покъртителен стон.

Не беше самоубийство. Малцина биха събрали смелост да забият грамаден пирон в плътта си. Тук бе станало убийство, а полицаите бяха подходили към местопрестьплението като аматьори. В паниката бяха забравили дори да извикат патолог.

За пръв път, откакто бе започнал стажът ѝ в полицията, неодобрителното изражение на Лина се оказваше съвсем оправдано.

– Отстъпете назад. – Гласът на Ертла прозвуча спокойно, макар че със сигурност не се чувстваше така. – Покрийте го, за да не се вижда от „Бесащадир“. Дори с бинокъл. Затрупайте го с трева, измислете нещо. Важното е да се слива с пейзажа. – Тя затвори очи и ги разтърка нервно. – После ще се ометем отгук и ще изчакаме проклетото им парти да свърши.